

- یکشنبه ۳ دی‌ماه ۱۴۰۲**
- سال شانزدهم ■ شماره ۲۷۴۷**

در نگاه گفتمان انقلاب اسلامی؛ زن در همه نقش‌هایش قابل احترام است

یکی دختران که مادران آینده و دیگری پسران که مردان و پدران آینده‌اند؛ بنابراین اگر بنیان خانواده توسط مادران محکم نشود همه تربیت و همه نیازهای روحی افراد ناکام خواهد ماند، زیرا طبیعت و ساخت بشری به گونه‌ای است که جز در محیط خانواده و در آغوش پدر و مادر، آن تربیت سالم، بی‌عیب، عقده و آن بالندگی لازم روحی پیدا نخواهد شد.

بنابراین چنانکه گفته شد زن مسلمان در خانواده می‌تواند در چهار موقعیت و جایگاه مختلف، ایفای نقش کند و تأثیرگذار باشد بنابراین ضروری است که زن مسلمان به جایگاه خود و نقش‌هایی که می‌تواند در حوزه روابط خانوادگی و اجتماعی ایفا کند، آگاهی داشته باشد تا با علم به این موضوع بتواند در جهت سامان دادن به خانواده و روابط خانوادگی حاکم بر آن تأثیرگذار و سازنده باشد. همچنین نهادهای گوناگون اجتماعی، خصوصاً نهادهای آموزشی و فرهنگی، باید در جهت آگاهی دادن به زنان جامعه و تبیین اهمیت نقش زنان در خانواده و جامعه عمل کنند.

در این راستا، رسانه‌ها خصوصاً رسانه‌های دیداری چون سیما و سینما به‌واسطه تأثیرگذاری بیشتری که بر مخاطب دارند، می‌توانند نقش بسیاری در زمینه به تصویر کشیدن نقش زنان در خانواده و اهمیت آن در اعتلای خانواده و نیز اجتماع داشته باشند.

آموزش و پرورش نیز از طریق گنجاندن چنین مفاهیمی در مواد درسی، می‌توانند بسیار تأثیرگذار باشند، خصوصاً آگ از سال‌های آغازین تحصیل این برنامه محقق شود که به تدریج فرهنگسازی و درونی کردن آن در دختران صورت گیرد.

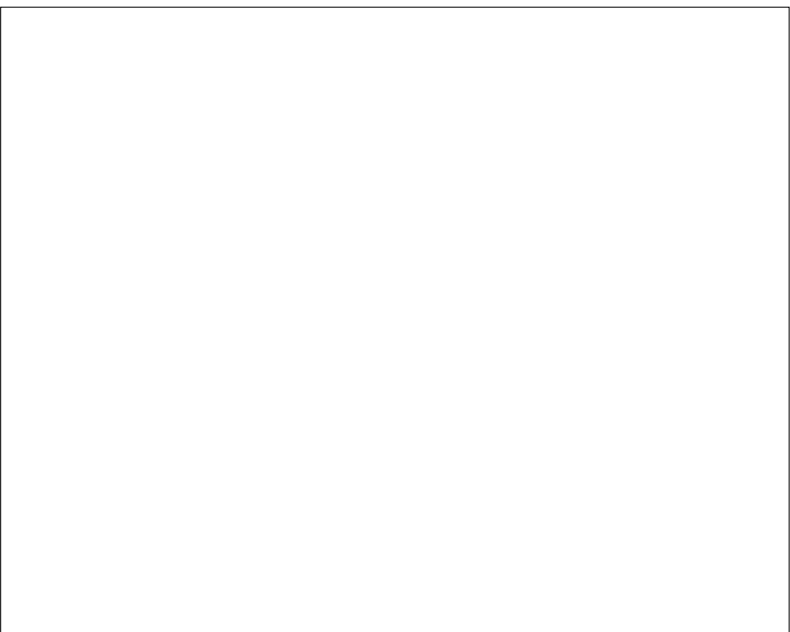
کردند اگر زنان نبودند انقلاب نه به‌واسطه اینکه انقلاب اسلامی است بلکه به‌واسطه یک جریان اجتماعی جامعه‌ساز، رخ نمی‌داد. این استاد دانشگاه با اشاره به اینکه آنچه گفته شد نگاه انقلاب اسلامی به زن و چارچوبی است که در آن سنجیده می‌شود، افزود، این نگرش یک چارچوب فکری در پس خود دارد اما اینکه چرا این نگاه در جامعه اجرایی نشده باید به یک مطالبه بدل شده و به این نکته توجه کرد که بخشی از این امر نیز به کم‌کاری جامعه زنان بازمی‌گردد.

مع‌الوصف با توجه به گفتمان انقلاب اسلامی در نگاه به جایگاه زنان در خانواده، می‌توان گفت خانواده نخستین مکان برای یادگیری هنجارها، بایدها و نبایدها از طریق عشق‌ورزی و تربیت زنان در قامت مادر و همسر است. نخستین دانشگاهی است که باید و نبایدهای آن در درون فرد نهاده‌پنه شده و همواره پایدار هستند. به دیگر سخن خانواده از نظر بسیاری از پژوهشگران انتقال‌دهنده اصلی ارزش‌ها، نگرش‌ها، نقش‌ها و عادات یک نسل است.

درواقع این مادر است که از روی لطف و همراهی تحمل، مدارا و بردباری را به اعضای خانواده می‌آموزد و در صورت مدیریت درست عواطف، از همین مسیر فرزندان و همسر خود را به تعالی می‌رساند.

درواقع فرزندان مسیر جامعه‌پذیری‌شان را از خانواده آغاز می‌کنند. خانواده، با آموزش‌های غیررسمی خود، می‌تواند دانسته‌های مذهبی، رفتار مذهبی، اصول اخلاقی و شکل‌دهی به روابط اجتماعی را به فرزندان خود بیاموزد.

درواقع بنا به گفتمان انقلاب اسلامی زنان با ایفای نقش در خانواده سه دسته از افراد را اصلاح می‌کنند یکی مردها، که پدران این خانواده‌اند؛

احساس می‌کند که طبق تفکر سنتی شرقی محروم از حضور در جامعه بوده و تنها نقش‌های او متعلق به خانواده و محیط خصوصی آن است. می‌رزانی با بیان اینکه در این گفتمان همان‌قدر که نقش زن خانواده مهم و حیاتی است در جامعه نیز زن می‌بایست احساس مسئولیت کرده و از او بابت نقش انقلابی‌گری و جریان‌سازی در جامعه تقدیر به عمل آید.

وی با بیان اینکه مقام معظم رهبری و امام خمینی (ره) بارها و در موقعیت‌های مختلف به این نکته اشاره کرده‌اند که انقلاب اسلامی خود را مدیون زنان متعهد می‌داند ابزار کرد؛ حتی عنوان

خانواده وظیفه‌ای جز ایفای نقش زناشویی ندارد. وی با تأکید بر اینکه از نگاه گفتمان انقلاب اسلامی هر کار دیگری که زن در خانواده انجام می‌دهد لطف است افزود، این نگاه بسیار ظریف و ویژه یعنی در کنار اینکه خانم‌ها در حق خانواده، با عشق‌ورزی خود همراهی کرده و لطف می‌کنند، این نقش به‌صورت ویژه در این گفتمان دیده می‌شود.

این دانش‌آموخته مطالعات زنان ادامه داد؛ یعنی این نقش نه از آن‌ها منطبق با تفکر فمینیستی (به زنان القا می‌کند که اگر در خانه بماند حیف می‌شود) گرفته می‌شود و نه

آگاهی زنان؛ نیمی از پازل توسعه جوامع

صفحات ساده موتور جست‌وجوگر با اضافه شدن امکاناتی مانند پیام‌رسانی و ایمیل که خاصیت اشتراک‌گذاری را به کاربران خود ارائه می‌دهند هستند، این شبکه‌ها محل گردهمایی صدها میلیون کاربر است که بدون توجه به مرز زبان و فرهنگ، به تعامل و تبادل اطلاعات می‌پردازند و هدف این شبکه‌ها، ایجاد جهانی آزادتر و شفاف‌تر و درک و ارتباط بیشتر است.

وی با اشاره به اینکه زنان نیمی از جمعیت جامعه را تشکیل می‌دهند و با برخورداری از قابلیت‌ها و امکانات شبکه‌های اجتماعی می‌توانند تأثیر بسیاری بر نسل‌های بعدی داشته باشند، تصریح می‌کند، بر اثر استفاده از این فناوری، تغییرات زیادی در نگرش، رفتار و زندگی زنان سراسر جهان ایجاد شده است و با شناخت عوامل مؤثر بر این موارد و برنامه‌ریزی صحیح، می‌توان در جهت تقویت رفتارهای مؤثر و مثبت، گام‌های صحیحی برداشت و اثرات سو بر روابط و مناسبات نامطلوب برخاسته از فناوری نوین را کاهش داد.

■ **ضرب‌آهنگ تند تغییر تکنولوژی**

رئیس اداره سلامت میانسالان وزارت بهداشت با بیان اینکه ورود به فضای اینترنت و عضویت در شبکه‌های اجتماعی بر زندگی خانوادگی و روابط بین فردی تأثیر بسیاری دارد، ادامه می‌دهد: افراد کنترلی بر تغییر تکنولوژی ندارند و ضرب‌آهنگ تند این تغییر در کنار فواید خود، می‌تواند تهدیدی باشد که زندگی افراد را هیچ کند. موجب تزلزل در روابط میان فردی و ایجاد احساس آشوب و پریشانی در افراد شود.

کیانفر با بیان اینکه تغییر و تحول سریع جامعه، ساختار عمیق اطلاعاتی که در اعمال روزانه افراد دخیل است را نیز دگرگون می‌کند، می‌گوید؛ با متحول شدن رسانه‌های همگانی و

داشت، اظهار کرد؛ ایشان اشاره می‌کنند وقتی زنان وارد فضای انقلابی به عنوان یک جریان و یک حرکت اثربخش در جامعه شدند مردان را نیز وارد این جریان کردند.

وی ادامه داد؛ ایشان تقدیر می‌کنند از زنانی که در کنار مادر بودن، مدیریت داخلی خانواده، تربیت فرزندان (از دامن زن، مرد به معراج می‌رود) و ایفای نقش همسری، در جایگاه نقش اجتماعی و جامعه‌سازی به‌واسطه زن بودن نیز مؤثر واقع شدند.

این پژوهشگر حوزه زنان و خانواده با بیان اینکه مقام معظم رهبری نیز به این مسئله اشاره می‌کنند که اگر زنان یک جامعه آگاه شوند آن جامعه پیشرفت خواهد کرد و تمدن حاصل خواهد شد، خاطرنشان کرد؛ از طرفی در بخشی از سخنان خود به نقش بی‌بدیل زنان در خانواده که مادری است، اشاره و عنوان می‌کنند؛ که ما در اسلام و گفتمان انقلاب اسلامی هیچ منع و محدودیتی برای فعالیت زنان در جامعه و ممانعت کردن از بروز استعدادهای آن‌ها نداریم. می‌رزانی با بیان اینکه رهبر معظم انقلاب عنوان می‌کنند که بزرگترین ظلم به زن این است که در برابر بروز استعدادهای او مانع ایجاد کنیم، افزود؛ این استعدادها شامل نقش‌های خانوادگی زن (مادری، همسری و خواهری) و نقش‌های اجتماعی او می‌شود.

وی ادامه داد؛ بنابراین نقطه تمایز نگاه انقلاب اسلامی به زن همین احترام همه‌جانبه به نقش‌های آنان است. یعنی زن یک نقش بسیار مهم و بی‌بدیل در خانواده دارد که آن هم جایگاه عاطفی و احساسی است؛ البته از طرفی باید به این نکته دقت داشته باشیم که در چارچوب گفتمان اسلام و قانون جمهوری اسلامی زن در

سپهرغرب، گروه ریحانه‌آفرینش - ماهره ترابی‌مهوش؛ دانش‌آموخته مطالعات زنان، گفت؛ نقطه تمایز نگاه انقلاب اسلامی به زن احترام همه‌جانبه به نقش‌های آنان است.

اهمیت پرداختن به موضوع «زن و خانواده» ریشه در اهمیت نهاد خانواده دارد. نهاد مقدس خانواده، رکن بنیادین اجتماع بشری و محمل فرهنگ‌های گوناگون است. نخستین شرط داشتن جامعه‌ای سالم و پویا، سلامت و پایداری خانواده است. بدون خانواده، نه‌تنها هویت انسانی بشر نابود می‌شود، بلکه همه تلاش‌های فردی و اجتماعی نیز بی‌ثمر و نافرجام خواهد ماند.

وقتی صحبت از خانواده است، باید توجه کنیم که ارکان تشکیل خانواده بانوان کشورند؛ بنابراین اگر بینش غلطی در مورد زن وجود داشته باشد، بازسازی خانواده به معنای حقیقی و در سطح وسیع آن، دشوار نیست.

به این اساس برآن شدیم تا درخصوص جایگاه زن در خانواده منطبق با گفتمان انقلاب اسلامی، با دانش‌آموخته مطالعات زنان گفت‌وگویی ترتیب دهیم که در ادامه می‌خوانید:

زهر می‌رزانی با بیان اینکه اگر بخواهیم نگرش یک گفتمان و نظام فکری به موضوعی را بررسی کنیم یکی از راه حل‌ها این است که به نگرش اندیشمندان و یا پایه‌های فکری آن نظام توجه کنیم، افزود، به این اساس اگر می‌خواهیم نگرش گفتمان انقلاب اسلامی به زن در خانواده را مورد بررسی قرار دهیم می‌بایست به صحبت‌های امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری رجوع کنیم.

وی با تأکید بر اینکه امام خمینی (ره) پیش از پیروزی انقلاب اسلامی به نقش آفرینی زنانی که در جریان انقلاب همراهی کردند توجه ویژه‌ای

سپهرغرب، گروه ریحانه‌آفرینش؛ زن، زیرباینرین واژه آفرینش و بنیان‌گذار تربیت نسلی است که سازنده مسیر رشد و تعالی جوامع هستند، او مهم‌ترین، سازنده‌ترین و ارزشمندترین نقش‌ها را ایفا می‌کند. یکی از اصلی‌ترین ارکان پویایی و حفظ سلامت جامعه به شمار می‌رود و آگاهی او، نیمی از پازل توسعه جوامع را تکمیل می‌کند. خانواده قدیمی‌ترین و مهم‌ترین واحد اجتماعی و نخستین محل آموزش رفتارهای فردی و اجتماعی به‌شمار می‌رود و نقش اساسی زن در خانواده و جامعه به‌عنوان یکی از ارکان اصلی مسیر رشد و تعالی انسان، غیرقابل انکار است، امروزه با گسترش جوامع و اهمیت توسعه روابط اجتماعی، زنان به عنوان نیمی از جمعیت جامعه علاوه بر وظایفی در خانواده ازجمله تربیت و سلامت روحی، روانی و جسمی فرزند و همسر، در قالب نقش‌های اجتماعی و شغلی نیز وظایفی بر عهده دارند.

به گواه تاریخ، نهاد مقدس خانواده مهم‌ترین نقش را در پویایی و حفظ سلامت جامعه دارد و تحقق جامعه سالم، نیازمند نقش آفرینی سازنده زنان در خانواده و جامعه است و نقش بنیادین زن در توسعه و پیشرفت جوامع امروز، بیش از پیش بر تمام افراد محرز شده است؛ به طور قطع، افزایش آگاهی و توسعه نقش زنان به‌عنوان یکی از مهم‌ترین ارکان تربیتی نیروی انسانی، تأثیری دو چندان در هموارسازی مسیر پیشرفت جوامع دارد.

شبکه‌های اجتماعی نوین به‌عنوان یک رسانه تأثیرگذار در ایجاد فضایی باز و گسترده برای کاربران خود، به ویژه زنان نقش مهمی را ایفا کرده است و در کنار تمام وجوه مثبت این فضا و تأثیر آن در آگاهی‌بخشی و ارتقای سطح علمی، منطقی، اجتماعی و عاطفی جامعه، یکی

طی یادداشتی مطرح شد؛

سندرم ابرزن، تله توانمندسازی زنان

بیشترین رشد علمی و معنوی دست یابند و ارزش‌های معنوی را حفظ کنند؛ در کنار آن به اصول و ارزش‌های خانوادگی پایبند باشند و در کنار نقش‌های خانواده‌ای که در آن متولد شده‌اند، در مقام همسری نیز همراه با حفظ الگوهای شرعی همراه با حفظ جذابیت‌های زنانه که البته بسیار سخت است بهترین همسر باشند؛ همچنین وظایف مادری و فرزندآوری خود را انجام دهند و در نهایت از آنجا که به میهن خود و تلاش برای آبادی آن پایبندند همواره خود را متعهد به انجام نقشی در جهت حفظ و تقویت گفتمان رشد و توسعه می‌دانند. چنین زنی که تحت تأثیر از الگوهای توسعه و فشار مدل‌های توانمندسازی است؛ باید بتواند تمام این وظایف را به‌خوبی انجام دهد وگرنه با احساس نارضایتی و عذاب وجدان مواجه خواهد شد.

تحمیل این چارچوب‌های سخت در همه ابعاد خصوصاً در زندگی مدرن کلانشهرها می‌تواند فشاری سنگین به زنان وارد کند چرا که در زندگی مدرن همراه با فراهم بودن امکانات بیشتر نسبت به مناطق سنتی‌تر و

سپهرغرب، گروه ریحانه‌آفرینش؛ یک پژوهشگر حوزه مطالعات زنان طی یادداشتی به موضوع «سندرم ابرزن، تله توانمندسازی زنان» پرداخت. زهر می‌رزانی، متخصص مطالعات زنان طی یادداشتی به موضوع «سندرم ابرزن، تله توانمندسازی زنان» پرداخت که جزئیات آن به شرح ذیل است؛

ابر زن مفهومی است که پس از توسعه‌یافتگی و جنگ‌های جهانی، زمانی که زنان در جامعه و به‌عنوان یک عضو فعال و کنشگر ورود کردند رایج شد.

زنان در این برهه بدون توجه به جنسیت خود باید به معیارهای دنیای مردانه پایبند باشند و توانمند خود را به مردان اثبات کنند. اما چگونه؟ از زنان انتظار می‌رود در همه نقش‌های خانوادگی و اجتماعی و حتی ایباد فردی، در بهتری‌ن وجه ظاهر شوند که در عمل غیرممکن است. این پدیده موجب گرفتار شدن زنان در سندرم ابرزن گشته است.

امروزه زنان تلاش می‌کنند در تمامی عرصه‌ها به الگوها و ترازهای متنوع معرفی شده نزدیک شوند. یعنی در مقام فردی به

جنبه‌های مهمی از تعاملات انسانی در این فضا کم‌ارزش می‌شود و می‌تواند کاهش ارتباط با خانواده، تقلیل حلقه اجتماعی و افزایش افسردگی و تنهایی را نیز به همراه داشته باشد، می‌افزاید، تحقیقاتی در خصوص اثرات استفاده از شبکه‌های اجتماعی بین زنان جامعه ایران انجام شده است که اگرچه تعمیم آن به کل کشور با احتیاط باید صورت بگیرد، می‌تواند راهگشای برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری مناسب در این زمینه باشد.

■ **مدت زمان استفاده زنان از رسانه‌های**

اجتماعی مجازی قابل تأمل است
رئیس سلامت میانسالان وزارت بهداشت تصریح می‌کند؛ تحلیل وضعیت استفاده زنان شهر تهران از رسانه‌های اجتماعی که در سال ۱۴۰۰ منتشر شده است، نشان می‌دهد ۱۰٫۹ درصد زنان، کمتر از یک ساعت در شبانه روز و حدود ۹۰ درصد زنان، بیش از یک ساعت در شبانه‌روز از رسانه‌های اجتماعی مجازی استفاده می‌کنند.

کیانفر با تأکید بر اینکه استفاده بیش از یک ساعت در شبانه روز از رسانه‌های اجتماعی مجازی، توسط حدود ۹۰ درصد زنان مورد مطالعه، قابل تأمل است و به نظر می‌رسد که میزان استفاده زیاد زنان از رسانه‌های اجتماعی، تنها زمانی قابل پذیرش است که نوع استفاده آن‌ها مانند استفاده‌های علمی و تولید محتوا، توجیه‌کننده میزان استفاده باشد، ادامه می‌دهد؛ طبق یافته‌های پژوهش ذکر شده، زنان مورد مطالعه، بیشتر مصرف‌کننده محتواهای ارائه شده در فضای اینترنت بودند.

■ **زنان؛ بنیان‌گذار زیربنایی‌ترین پایه‌های**

اخلاقی جامعه

زن به‌عنوان نیمی از پیکره اجتماع، دارای

زنان مشکل گشا بود. در جنگ هم همین‌طور بود، در مسائل دیگر از اوّل انقلاب تا به حال هم همین گونه بوده است.

امروزه با اینکه نهادهای متعددی به سیاستگذاری برای خانواده و علی‌الخصوص مادران مشغولند، اما نکته مهم اینجاست که ابزار احساس خستگی و نارضایتی زنان از شرایط و احساس ناکافی بودن و درک نشدن ایشان در فضای جامعه محل توجه و تأمل است. شاید بتوان گفت که وقت آن رسیده است تا الگو و سبک زندگی زنان این مرز و بوم را تغییر داده و این آگاهی را در ایشان ایجاد کنیم که با توجه به توانمندی و استعداد ششمی زنان و محیطی که در آن زندگی می‌کنند، رسالت و مسئولیت منحصر به فرد خود را پیدا کرده و در این مسیر پیش روند. در صورت تحقق این توانمندی مهم توانسته‌ایم زنان را با حفظ نقش ویژه آنان در جامعه حمایت کرده و از گرفتاری در سندرم ابرزن که در کشورهای غربی موجب تحمل فشار مضاعف و کاهش سلامت جسم و روان آن‌ها گشت را حفظ کنیم.

ریحانه‌آفرینش

